

Cuprins

Cuvânt-înainte	XV
Abrevieri	XVII
Introducere	XIX
Partea I. Privire generală asupra legii și legiferării	1
Titlul I. Fundamentele legii și legiferării	3
Capitolul I. Elaborarea dreptului și realitatea socială	3
Secțiunea 1. Realitatea socială și realitatea juridică	3
§1. Relația realitate – realitate normată.	
Constrângerea normativă a realității	3
§2. Realitatea socială ca „dat” al dreptului	8
§3. Natura realității juridice	18
Secțiunea a 2-a. Componentele realității juridice	22
§1. Conștiința juridică – premisă ideologică a elaborării dreptului	22
§2. Dreptul ca fenomen normativ	24
§3. Relațiile sociale – fundament ontologic al dreptului	29
Capitolul II. Construcția normativă – acțiune condiționată de realități complexe.....	35
Secțiunea 1. Considerații generale privind sursele reale ale dreptului	35
§1. Conceptul de „sursă a dreptului”	35
§2. Sursele reale ale dreptului – factori ce dau conținut dreptului pozitiv.....	38
Secțiunea a 2-a. Elaborarea dreptului – acțiune influențată de realități complexe	43
§1. Rolul mediului natural în elaborarea dreptului	44
§2. Influența mediului social-politic național și internațional asupra elaborării dreptului	47

2.1. Influența mediului economic asupra elaborării dreptului.....	48
2.2. Conexiunea politică – drept.....	49
2.3. Rolul societății civile în activitatea de elaborare a dreptului	54
2.4. Influența mediului socio-politic interna- țional asupra elaborării dreptului intern.....	56
§3. Factorul uman în procesul de creare a dreptului	57
Capitolul III. Fundamentele filosofice și istorice ale legii și legiferării	60
Secțiunea 1. Originea sacră și morală a legii.....	60
§1. Fundamentul divin al legii	61
1.1. „Legea veșnică” – fundament al tuturor legilor.....	61
1.2. Religia – vector al creării normelor juridice de-a lungul istoriei.....	63
1.3. Reflectarea poruncilor biblice în legislația românească actuală	68
1.4. Rolul preceptelor religioase în activitatea de legiferare	71
§2. Legea fundamentată pe morală	72
Secțiunea a 2-a. Laicizarea legii.....	79
§1. Legea ca expresie a justului natural	80
§2. Legea ca rezultat al cunoașterii.....	83
Secțiunea a 3-a. Legea – expresie a voinței generale	87
§1. Voința generală și voințele particulare.....	87
§2. Formarea voinței generale instituționalizate și rolul ei în activitatea de legiferare.....	94
Titlul II. Legea în cadrul ordinii juridice interne.....	100
Capitolul I. Locul ocupat de lege în tabloul surselor dreptului	100
Secțiunea 1. Sursele formale ale dreptului intern actual – considerații generale.....	100
Secțiunea a 2-a. Poziția legii în ansamblul surselor dreptului	108

§1. Apariția și evoluția legii ca izvor formal al dreptului românesc	108
§2. Raportul dintre lege și cutumă în dreptul intern contemporan	115
§3. Despre lege și jurisprudență. Este judecătorul creator de lege?.....	120
§4. Principiile generale ale dreptului și rolul acestora în construcția legislativă	126
§5. Influența doctrinei asupra activității de legiferare.....	129
Capitolul II. În căutarea unei definiții a legii și a caracterelor sale esențiale	131
Secțiunea 1. Drept, lege, normativitate și ordine juridică	131
§1. Definirea dreptului – un deziderat greu de atins.....	132
§2. Drept obiectiv, drept subiectiv, drept pozitiv. Delimitare conceptuală.....	136
§3. Relația normativitate – drept pozitiv – ordine juridică.....	143
§4. Lege și drept	146
Secțiunea a 2-a. Definirea legii pe baza criteriilor formale și materiale.....	151
§1. Definirea legii din perspectivă materială și formală.....	151
§2. Dezavantajele definirii legii pe baza criteriilor formale și materiale	155
Secțiunea a 3-a. Definirea legii pe baza criteriului funcțional	160
§1. O nouă viziune asupra funcției legislative	161
§2. Rolul Parlamentului în exercițiul funcției legislative	162
§3. Rolul Guvernului în exercițiul funcției legislative.....	165
§4. Rolul cetățenilor în exercițiul funcției legislative.....	170
§5. Încercare de definire a legii.....	172
§6. Distingerea legii față de alte acte normative.....	173

§7. Delimitarea legii față de alte acte ale Parlamentului.....	176
Secțiunea a 4-a. Trăsăturile definitorii ale legii.....	179
Capitolul III. Tipuri de legi și locul legii în ierarhia normativă.....	186
Secțiunea 1. Tipuri de legi.....	186
§1. Criterii de clasificare a legilor.....	186
§2. Legi parlamentare și legi referendare	188
§3. Legi constituționale, legi organice și legi ordinare.....	189
§4. Legi-cadru, legi de abilitare, legi de control și legi de reglementare directă	203
§5. Alte categorii de legi.....	204
Secțiunea a 2-a. Poziția legii în ierarhia normativă	206
§1. Conceptul de ierarhie normativă.....	206
§2. Supremația Constituției.....	213
2.1. Noțiunea de supremație a Constituției	213
2.2. Fundamentele, consecințele și garanțiile supremației Constituției	215
§3. Locul legilor în ierarhia normativă	221
3.1. Superioritatea legii.....	222
3.2. Legea supusă respectării Constituției	224
3.3. Legea subordonată tratatelor internaționale și dreptului unional.....	227

Partea a II-a. Particularitățile legii și legiferării din societatea românească actuală233

Titlul I. Activitatea de legiferare în sistemul de drept românesc actual.....235

Capitolul I. Conceperea legii – între știință și tehnică	235
Secțiunea 1. Legiferare, tehnica juridică, tehnica legislativă și legistică. Delimitare conceptuală	235
§1. Legiferarea – știință, tehnică și artă	235
§2. Tehnica juridică și tehnica legislativă.....	238
§3. Legistica – știința elaborării legii.....	241

Secțiunea a 2-a. Stabilirea obiectivelor în activitatea de legiferare	243
§1. Raportul dintre politica juridică, politica legislativă și programul legislativ	243
§2. Politicile publice și activitatea de legiferare	251
Secțiunea a 3-a. Mecanismul determinării soluțiilor viitoare reglementări	256
§1. Cunoașterea științifică a realității – condiție esențială pentru o legiferare eficientă	256
§2. Mijloace și metode de documentare în activitatea de elaborare a legii	259
§3. Transpunerea temeiului deciziei legislative în motivarea proiectului de lege	265
Secțiunea a 4-a. Rolul conceptualismului juridic și al limbajului în redactarea legii	271
§1. Conceptualismul juridic în construcția tehnică a legii	271
§2. Limbaj și stil în redactarea legii	278
Secțiunea a 5-a. Stabilirea formei de exprimare a voinței legiuitorului	282
§1. Identificarea modalității de reglementare și a formei de exprimare a normei juridice	282
§2. Structura actului normativ	286
Capitolul II. Procedura elaborării legii	291
Secțiunea 1. Procedura legislativă ordinară	291
§1. Caracterile procedurii legislative ordinare	291
§2. Etapele procedurii legislative ordinare	293
§3. Etapa pre-parlamentară a procedurii legislative	295
3.1. Inițiativa legislativă	295
3.2. Avizarea proiectelor de lege și a propunerilor legislative	303
§4. Etapa parlamentară a procedurii legislative	306
4.1. Examinarea proiectelor de lege sau propunerilor legislative în cadrul comisiilor permanente	307

4.2. Dezbateră în plenul Camerei competente a proiectului de lege sau a propunerii legislative.....	311
4.3. Votarea proiectului de lege sau propunerii legislative.....	316
4.4. Procedura întoarcerii legii potrivit art. 75 din Constituție.....	318
§5. Etapa post-parlamentară. Promulgarea și publicarea legii	320
§6. Sesizarea Curții Constituționale cu privire la neconstituționalitatea unei legi	321
§7. Reexaminarea legii la cererea Președintelui României	324
§8. Publicarea legii	325
Secțiunea a 2-a. Alte proceduri legislative	326
§1. Procedura de urgență	326
§2. Procedura de adoptare a legilor ca urmare a angajării răspunderii politice a Guvernului	330
§3. Delegarea legislativă. Prezentare generală.....	331

Titlul II. Declinul legii în societatea românească actuală337

Capitolul I „Criza” legii contemporane	337
Secțiunea 1. Diagnosticul de „criză” a legii	337
Secțiunea a 2-a. Cauzele „crizei” legii interne	341
§1. Incapacitatea statului de drept actual de a asigura previzibilitatea legii.....	342
§2. Inteligibilitatea legilor – un obiectiv greu de atins.....	354
§3. Inflația legislativă – cauză a devalorizării legii	364
3.1. Tendința naturală și larg răspândită către inflația normativă	364
3.2. Cauzele inflației legislative	371
3.3. Necesitatea conștientizării efectelor negative ale excesului normativ.....	378
§4. Declinul legii parlamentare. Inserția excesivă a Guvernului în activitatea de legiferare.....	381

4.1. Încercările de decredibilizare a Parlamentului – atentate la adresa democrației.....	381
4.2. Ordonanțele guvernamentale – între oportunitate și exces	388
4.3. Tendința transformării angajării răspunderii Guvernului dintr-o procedură legislativă de excepție într-una ordinară	397
§5. Constrângerea legii interne de către dreptul unional și cel internațional.....	408
5.1. Constrângerea legii interne de către dreptul internațional convențional	409
5.2. Constrângerea legii interne de către dreptul Uniunii Europene	411
Secțiunea a 3-a. Consecințe ale „crizei” legii contemporane	420
Capitolul II. Propuneri de soluții pentru depășirea „crizei” legii	426
Secțiunea 1. Respectarea principiului securității juridice – condiție pentru o legislație de calitate.....	428
§1. Coordonatele noțiunii de „securitate juridică”	428
§2. Neretroactivitatea legii – garant al siguranței juridice și al autorității legii	432
2.1. Aspecte generale.....	432
2.2. Despre criteriile neretroactivității	436
2.3. Neretroactivitatea actelor normative declarate neconstituționale.....	439
§3. Asigurarea accesibilității, previzibilității și a interpretării unitare a legii.....	443
Secțiunea a 2-a. Modalități de simplificare legislativă.....	448
§1. Noțiunea de „simplificare legislativă”. Încercări de demarare a procesului de reformare a legii la nivel unional și național	448
§2. Diminuarea neînțelegerii legii prin creșterea calității redactării	452
§3. Simplificarea legislației prin reducerea excesului normativ.....	459

XIV	<i>Lege și legiferare în societatea românească actuală</i>	
	§4. Creșterea accesibilității legii prin încorporare, codificare și utilizarea tehnologiilor informației	462
	Secțiunea a 3-a. Concluzii și considerații <i>de lege ferenda</i>	468
	Bibliografie	479